

Hálózatelmélet és irodalomtudomány

Jelen számunk középpontjában a hálózatelmélet áll, tágabb értelemben véve pedig a digitális mediális környezet a humán tudományok – ezeken belül is különösen az irodalomtudomány – kontextusában. Ahogy minden, a kommunikáció médiumaiban bekövetkező változás, a digitális médiumok megjelenése és uralkodóvá válása is alapvetően megváltoztatta a világhoz, másokhoz és önmagunkhoz való viszonyulásunkat, továbbá az új médium feltűnésével a gondolkodásnak is új módjai alakultak ki. Az általunk itt közölt fordítások, valamint a szám második felében található recenziók ezt az összetett problémakört járják körül részben performatív, részben leíró módon.

Elsőként a hálózatelmélet „atyjának”, FRANCO MORETTI-nek két szövegét közöljük, melyek a hálózatelmélet irodalomtudományban, illetve műelemzésben való alkalmazhatóságát vizsgálják és mutatják be, feltárva az új médiumban rejlő és a tudományos praxisban kiaknázható lehetőségeket. MATTHEW G. KIRSCHENBAUM tanulmánya magával a digitális médiummal foglalkozik, konkrétan a merevlemezzel, melynek során a hardver grammatológiáját írja le, vagyis azt, hogyan működik az írás a digitális korban. JOHANNA DRUCKER dolgozata is a digitális írást tárgyalja, témája ugyanakkor nem a fizikai hordozó, hanem a szöveg mint kód anyagisége.

A konkrét tanulmányok mellett a Szemle-rovatban BURGERT A. SENEKAL könyvét mutatjuk be részletesen, amely a hálózatelmélet kvantitatív eljárásait alkalmazza a kanonizáció és a marginalitás viszonyaira az afrikaans irodalom területén. A kötet recenziói a témában született fontosabb szakkönyveket ismertetik. A szövegeken keresztül ily módon kíséreljük meg felvázolni a megváltozott mediális környezet következtében felmerülő problémákat, melyek az anyagi hordozó grammatológiájától egészen a hálózatok összetett működéséig terjednek, a digitális médium konkrét materialitásától a hálózatok politikai és szociológiai elemzéséig, az inskripciótól a kódig, az írástól az irodalomtudomány praxisának kérdéseig és újfajta módszertanáig.

Kötetünk hálózatelméleti szövegeit NÉMETH ZOLTÁN és VÁSÁRI MELINDA szerkesztették.

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

Network Theory and Literary Studies

Network Theory, or in a broader sense, the digital medial environment in the context of the humanities – and especially of literary studies – stands in the centre of this issue. As every change that concerns the media of communication, the emergence of digital media, and now that they have become the dominant media, has fundamentally changed our relation to the world, to others and to ourselves, and furthermore, the appearance of the new medium has also changed the ways of our thinking. The translations that we publish here, and the reviews that can be found in the second half of the issue (the column called Review and Books), investigate these complex subjects, partly in a performative, partly in a descriptive way.

First, we publish two texts from the “father” of network theory, from FRANCO MORETTI that examine and introduce the applicability of network theory in literary studies and in the analysis of literary texts, and that endeavours to discover the possibilities residing in the new medium which can be utilized in the scholarly practice. MATTHEW G. KIRSCHENBAUM’s paper is engaged with the digital medium itself, or to be more exact, with the hard drive. He describes the grammatology of the hardware, that is, how writing works in the digital age. JOHANNA DRUCKER’s study also discusses digital writing, however, her subject is not the materiality of the physical carrier but of the text as code.

Besides the papers, in the Review column, we introduce BURGERT A. SENEKAL’S book that applies the quantitative methods of network theory to the relations of canon and marginality in the area of Afrikaans literature. The other texts review the most important books written on the subject. This way, we try to outline the problems that emerge as a consequence of the changes in the medial environment, and that concern subjects that range from the grammatology of the physical carrier to the complex mechanisms of networks, from the concrete materiality of the digital medium to the political and social analysis of networks, from inscription to code, from writing to the praxis and the new methods of literary studies.

The texts on network theory are edited by ZOLTÁN NÉMETH and MELINDA VÁSÁRI.

THE EDITORIAL BOARD

Netzwerktheorie und Literaturwissenschaft

Im Mittelpunkt dieser Publikation steht die Netzwerktheorie und in einem breiteren Sinne die digitale mediale Umwelt, und zwar im Kontext der Humanwissenschaften – insbesondere der Literaturwissenschaft. Wie alle Veränderungen der Kommunikationsmedien haben auch die digitalen Medien unser Verhältnis zur Welt, zu den Anderen und zu uns selbst verändert sowie zudem eine neue Denkart geschaffen. Die im ersten Teil publizierten Übersetzungen sowie die im zweiten Teil veröffentlichten Rezensionen behandeln diesen komplizierten Problembereich teils performativ, teils deskriptiv.

Zunächst werden zwei Texte von FRANCO MORETTI, dem „Vater“ der Netzwerktheorie vorgelegt, anhand derer versucht wird, die eventuelle Anwendbarkeit der Netzwerktheorie in der Literaturwissenschaft bzw. in der literarischen Analyse darzustellen – wobei diese auch neue Perspektiven öffnen, indem sie in diesem neuen Medium sowie der wissenschaftlichen Praxis nach anderen Bezugspunkten suchen. MATTHEW G. KIRSCHENBAUM beschäftigt sich in seinem Aufsatz mit dem digitalen Medium selbst, genauer mit der Festplatte, indem er deren Grammatologie beschreibt, also welche Möglichkeiten im digitalen Zeitalter zur Verfügung stehen, um zu schreiben bzw. wie Schreiben im digitalen Zeitalter funktionieren kann. In ihrem Beitrag befasst sich auch JOHANNA DRUCKER mit dem digitalen Schreiben, die zentrale Problematik ihrer Arbeit ist jedoch nicht der physische Träger bzw. das Physische selbst, sondern die Materialität des Textes als des Codes.

Neben den spezifischen Aufsätzen wird im dritten Teil, unserer Rundschau das Buch von BURGERT A. SENEKAL detailliert dargestellt, in welchem er die quantitativen Verfahrensweisen der Netzwerktheorie in Bezug auf die Verhältnisse zwischen Kanonisierung und Marginalität der Afrikaans-Literatur anwendet. In den Rezensionen wird dann auch die wichtigste Fachliteratur dieses Themas bekannt gegeben. Wir versuchen, durch die Texte solche Probleme darzustellen, die sich aus der veränderten medialen Umwelt ergeben, Probleme, die sich von der Grammatologie des materiellen Trägers bis zu den komplexen Funktionen der Netzwerke, von der konkreten Materialität des digitalen Mediums bis zu der politischen und sozialen Analyse der Netzwerke, von der Inskription bis zum Kode, vom Schreiben bis zur Frage nach einer neuen Methodik der Literaturwissenschaft erstrecken.

Die Texte, die sich mit der Netzwerktheorie beschäftigen, wurden von ZOLTÁN NÉMETH und MELINDA VÁSÁRI ediert.

DIE HERAUSGEBER